

NÓGRÁDI LAPOK

és HONTI HIRADÓ.

Politikai, társadalmi s közgazdasági hetilap.

Előfizetési feltételek:

Egész évre 6 frt. Fél évre 3 frt. Evnegyedsre 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 15 krajczár.

Előfizetni csupán a kiadóhivatalnál lehet B.-Gyarmaton.

Hirdetések díja:

Öt barabos petítior 5 kr. Helyeg minden beiktatásnál 30 kr.
Nyitólir garmond sora 20 kr. — Nagyobb és többzetű hirdetések
jutányosan elkövetik. — Bel- és külföldi hirdetések számára
hirdetményeket elfogad Hay Károly hirdetmény-követelő
irodája Budapestben, Nagykereszt-utczán, 8. szám.

A lap szellemi részére s a nyitólirra vonatkozó minden
közlemények a szerkesztőhöz küldendők.

Külföldi pénzek, reklamációk, és hirdetések
a kiadóhoz intézendők.

Előfizetési felhívás

„Nógrádi Lapok“

1880-ik évfolyamára.

Előfizetési feltételek:

Egész évre 6 frt.
Fél évre 3 frt
Evnegyedsre 1 „ 50 kr.
Egy hónapra „ 50 kr.

Az előfizetési pénzek egyedül a kiadóhoz csi-
mozva, — legcélszerűbben postautalvánnyal —
a nyomtatandó példányok a pontos azétküldés tekin-
tetéből, mielőbb beküldendők.

Kék László,

kiadó a lapfajtájának.

Horváth Danó,

fel. szerk.

Tisztelettel kérjük egyúttal mindazokat, különö-
sen a községi elöljárókat, kik előfizetéseikkel hátrá-
lékban vannak, miszerint ebbeli kötelezettségeiknek
posta fordultával eleget tenni szíveskedjenek, hogy
a külön felszólítás terhetől, kiadóhivatalunk felmentve
legyen.

B.-Gyarmat, december 12-én.

Mibe kerülne a szob-pályai vasút?

Kétséget nem szenved, hogy Luczenbacher
Pál ur, ki impulsust adott az ipolyvölgyi
vasutúgynek, ezen kérdéssel tisztába van;
mindaz által nem hisszük, hogy azon adatok,
melyeket felületes strazzirozási munkálatok
után nyert, megbízhatók, s olyanok lennének,
melyek a vasutkérdés megvalósítására, vagy
az úgy végleges elejtésére irányadóul szolgál-
nának.

Mi még mindig azon reményben ringatjuk
magunkat, hogy ezen úgy csak függőben
maradt, s lesz idő, és ezen idő nincs messze,
hogy a kamatbiztosítókat, vagy nagyobb
anyagi hasznót nem kereső közszellem meg-
indítja azt a gőzmozdonyt, mely a kincsekben
gazdag, de jó közlekedési eszközök hiánya
miatt szegény ipolyvölgynek pezsgő életet
teremt.

A vasutak hazánkban ha most nem is
adják meg a befektetett tőkék rendes kama-
taikat, de lesz idő, midőn a közlekedési eszközök
az üdvös versenyt az ipar terén érvényesíteni
fogják, s az ipar és közlekedési eszközök
karöltve indulnak a felvirágozás felé. Nagyon
elmaradt felfogásnak tartjuk tehát Búsbak
Adám urnak a „Losonec és Vidéke“ ezimű
lapban azon állítását, hogy jelen körülmé-
nyeink közt a gyors közlekedés sok részben
kárunkra van. Ipart közlekedés nélkül képzelni
nem lehet; de az is tény, hogy előbb a köz-
lekedésnek kell kifejlődni.

Megebízható adatok után, főleg Sándor
Károly megyebizottsági tag ur meleg érdeklő-
dése folytán, iparkodtunk megszerezni azon
adatokat, melyek a kiépítés költségeire vonat-
koznak.

A vonal a pest-bécsi vasutról Szobnál
kiágazva, érintenő Vámos-Mikolát, Ipolyáságot,
B.-Gyarmatot, Szécsényt, s innen a Ménés-
pak mentében Kishartyánba érve, itt átkelne
az Ipoly és Zagyva vízválasztóján, s elérné

Pálfalvánál a magyar északi vasutvonalat.
Ezen pontok lehető egyenes összekötő vona-
lának hossza:

Szobtól Ipolyásáig 4 $\frac{1}{4}$ mföld, avagy 34.15 Km.
Ipolyáságtól B.Gyarmatig 3 $\frac{1}{4}$ mf. „ 26.56 „
B.Gyarmattól Szécsényig 2 $\frac{1}{4}$ „ „ 18.97 „
Szécsénytől Pálfalváig 2 $\frac{1}{4}$ „ „ 20.81 „

Összesen 13 $\frac{1}{4}$ „ „ 100.55 „

Mária jóolhatjuk, hogy Ipolyáságtól, idő-
vel kapcsolatba jöhetne a selmeczi vasuti
szárnyvonal, melyet azonban jelenleg számi-
táson kívül teszünk.

Az ipolyvölgyi vasutnak jövedelmi for-
rását ezen népes vidéken a személyszállítás is
képezné, de a teherszállításnál pedig nem
megvetendő contingens nyújt a tarjánai, pálfal-
vi, általjában karacsvidéki, s alább a
kürtővidéki közén, mely Budapestre a bécsi
indóházba érve sokkal nagyobb értékkel bír,
mint az északi vasuti indóháznál, a kerepei
utnál temetől túl; továbbá van a lesti, pa-
lojtai, priheli, hrusói, palásti, kemencei, bór-
zányi sat. tűzifa; b.-gyarmati kereskedelem;
strategicus szempontból Komárommal való
összeköttetés; mind megannyi érv ezen, a
helyi viszonyoknál fogva a vasutépítéshez
legkedvezőbb vonal mellett.

Az előállítás költségeit előre meghatározni
csak megközelítőleg lehet és csak számosabb
végbevitt művek költségeinek számbavétele
mellett lehetünk némi valószínű költségvétést;
így például a zádkány-zágrábi vonalnál egy
mértföld költségei 339,500 forintba lettek
megalapítva, s minthogy itt nincs világosan
megérítve, vajjon a talaj kiszajátítás is benne
foglaltatik-e? és a felszerelés is? hazánk
s környezetének több, egy vágányú vasutvonalai
költségvétéséből kihozható, miszerint egy geo-
graficus mértföld = 4000 bécsi öl hossz kerül:

Az észak-összekötés 2000 frt,
Alépitmény és kiszajátítás . . . 320,000 frt,
Felépitmény egy nyomra . . . 165,000 frt,
Épületek, u. m. indóházak, ór-
házak, raktárak 74,000 frt,
Szállítási felszerelés, u. m. vag-
gonok, gőzmozdony, dressinák 129,000 frt,

Összesen 690,000 frtba.

Ezen számítás után a 13 $\frac{1}{4}$ mértföld hosz-
zaságú ipolyvölgyi vonal megközelítőleg 9
millió forintba kerülne, — s ez nem sok.

Nógrádmegye közgyűlése.

(december 11-én)

Gróf Gyúrký Árabám főispán pont 10 órakor a
bizottsági tagok zajos éljenci között elfoglalván az
előnk székot, felhívja a bizottság figyelmét azon fon-
tos kérdések böles megoldására, melyek ezen közgyű-
lés tárgyai közé vétettek fel. Ezen kérdések egyikét
és legfontosbikát az inségügy képezi. Az inség nemcsak
megyénkben, de általában az egész országban várja
áldozatát; ezen közgyűlésnek jutott feladatául az év
vizontátságai következtében sújtott nép nyomorát ha
nemis teljesen megszüntetni, hanem azt legalább eny-
bíteni. Ezen feladatot — úgymond — nem szétség a

a megye t. bizottmányának önzetlen jóakarátába aján-
lani, — mert meg van győződve, hogy a megye t.
bizottmányának öscesz tagjai a humanistikus kérdése-
ket mint mindig, úgy ezennel is a legmeglegebben vesszi
pártfogása alá. — (Éljen)

Felolvasatott a gondosan szerkesztett kimerítő
alispáni jelentés. Észrevétel nélkül elfogadtatott s az
alispán megjeleneztetett.

Olvasatott 6 cs. kir. apostoli felségének kegyel-
mes és legmagasabb kézírata, a megyének a felséges
kir. pár 23 éves házassága alkalmával felterjesztett
üdvözöl feliratára, melyben a megye megemlékezést
megköszöni. A legmagasabb kézírát örvendetes tudomá-
sául vétették.

Azon jóbítellő pénintézetek javaslatba hozására,
melyekben az érvapénzek a gyt. 291. §-a szerint be-
lyezendők el, Huszár István indítványa folytán gróf
Forgách Antal előktele alatt egy bizottság küldetett
ki. Ezen bizottság tagjai: Veres Pál, Huszár István,
Reményfy József, Seitovszky János és Stréter Alfréd
urak választattak meg. Gr. Forgách Antal választotta
felelőseget, mely ily intézeteknek kijelölése által a
bizottmányi tagokra az idézett § értelmében bérülhet.
Azért is figyelmébe ajánlja e kérdést a bizottságnak.
Ami az ő személyét illeti, ő csak a b.-gyarmati taka-
rékpénztárért és hitelintézetért vállalja el a felelőse-
get, mert a harmadikat, a „Népbankot“ nem ismeri.
Szerintük a b.-gyarmati „Népbank“ oly solid és jó-
bítellő pénintézetnek van elismerve, hogy az ily kér-
désben mellőzni méltánytalan lenne. Remélhető is,
hogy gr. Forgách Antal ur, ki a csalhatatlan számok
után szeretetlően, vessz anny fáradságot, hogy a „Nép-
bank“-kal közelebbről megismerkedik.

Ezek után olvasattak a törvényhatósági körle-
velek, melyek többnyire tudomásul vétettek. Ezek kö-
zül nevezetesebbek a pestmegyei körrendelet, a phi-
loxera rovar irtása tárgyában; ennek alapján szabály-
rendelet készítettett, melyben a káros rovar távább
terjedésének megállításá szempontjából a praeventív
intézkedések megítéltnek. Így afélk egy központi
philloxera bizottság s községenként albizottságok. Ezen
ügyekben előfoktálag a szolgabíró fog intézkedni. A
szabályrendeletet annak idején közölni fogjuk.

Siklaky István körjegyző a bor mesterséges csi-
náltit tartja valóságos philloxeráknak, ezek ellenében
kér szigorú intézkedést. Minthogy azonban e tárgyban
még a mult évi közgyűlésből felirt a törvényhatóság,
jelen indítvány, melynek előadása derűtséget okozott,
udomásul vétették.

M.-Vásárhely körlevele az uszora és váltóképes-
ség korlátozása tárgyában (A nők váltóképtelensége
is ott van) pártolól fogadtatott.

Az 1879. XXVII. t. cz. alapján készült katona
beszállásolási szabályrendelet elvetetett, s Haddme-
gye azon felirata, mely a katonatartási kötelezettsé-
geket és terheket országosan kárpótoltatni kívánja,
pártolól fogadtatott a hasonsszemlé felirat intézése
rendellettett. Azon módok megalapítására pedig, mely-
szerint a katonatartási kötelezettségek által arányta-
lanul megrótt 2 megyebeli város t. i. B.-Gyarmat és
Losonec törvényhatóságilag kárpótoltassék, bizottság
küldetett ki.

E kérdés az állandó választmányban hosszabb
eszmecsere adott alkalmat, melyben a szabályrende-
let ellen, mely a kárpótást az idézett törvény 1 §-a
alapján a törvényhatóság által kivetett pótdó adtál
fedeztetni javallja, Huszár István, gr. Forgách, Seito-
vsky, Beniczky határozott állást foglaltak el. Mellette
beszéltek: Reményfy József, Dessewffy Ottó, Veres Pál,
Pokornyi Gusztáv. Huszár István oly lejtőnek találja
a törvényhatóság ezen módoszerinti megadótatását,
melyen többé nincs visszaférés.

Az 1880. évi törvényhatósági előirányzat indoka-
nál fogva egyhangulag elfogadtatott.

Hontmegye válasza az ipoly szabályozás tárgya-
ban tudomásul vétetett, s a szomszédmegye barátágo-

san felhívják, hogy ama határozatát, mely a kővári fűző kivágását rendeli, foganatosítsa; egyezsemind felbérletit arra is, hogy a nagy csatorna és szelvényi malmokat, melyek a víz szabad folyását akadályozzák, rághassa ki.

A közlekedési előírásokra hozott állandó választmányi illetve számvizsgáló bizottsági javaslatok egyhangulag elfogadottak.

Az adók beajánlása és kezelése körül észlelt visszaélések megállítására tárgyában beterjesztett költségvetési javaslat, mint olyan, mely a jelen rossz állapotokat híven tünteti elő, s mely főleg a pénzügyi igazságszolgáltatásra nézve szép reform eszméket tartalmaz, egyhangulag elfogadott, s úgy az országgyűléshez, mint a pénzügyminiszteriumhoz, felterjesztetik, s a többi társrendelvényekkel is közöltetik.

E kitűnt felirat Gellén István t. aljegyző úr tollából került ki. Közölni fogjuk.

Az igazoló választmány tagjainak megválasztottak Komjáthy Anselm, Hanzély László, Kacsorics Lajos, Sándor Károly, Harnos Gábor; a főispán által kinevezettek: gr. Forgách Antal, Bozó Pál, gr. Czobrián László és Reményfy József.

A közigazgatási bizottsági 10 tag közül 5-en, u. m. Bozó Pál, gr. Forgách Antal, Hanzély László, Pokorny Gusztáv és Sréter Alfréd kisorsoltaként, a törvény értelmében 5 bizottsági tagnak névszerinti szavazás útján választása rendeltetett el. Szavazatszámú bizottsági elnöklél Dessewffy Ottó, tagokul Veres Pál és Szilárdi Ödön választottak meg.

A szavazatok beszámolója, felbontása és megsemmisítése után kitűnt, hogy a kisorsolt közigazgatási bizottsági tagok újból és egyhangulag megválasztottak s a megye bizalmában osztatlanul részesítettek.

A sorozó bizottságok következőleg alakítottak meg: A b-gyarmati járásban: elnökhelyettes Komjáthy Anselm, tagok: Reményfy József, Sándor Károly, Fáy Albert és Dr. Felsenburg Ferencz;

A losonci járásban, elnök: Pokorny Gusztáv, tagok: Farkas Károly, Halászi Ferencz, Laszly István és Dr. Plichta Soma; (Ugyanezen bizottság választotta meg Losonc város részére is.)

A füleki járásban, elnök: Szilárdi Ödön, tagok: Beniczky Árpád, Pap János, Unger Gusztáv és Dr. Plichta Soma;

A szécsényi járásban, elnök: Veres Gyula, tagok: Balás Antal, Tretyánszky István, Zádubán Ádám és Dr. Bach József;

A sziráki járásban, elnök: Pozsotczy János, tagok: Fajnor Sándor, Szady Károly, Podhorszky Pál és Dr. Felsenburg Ferencz;

A nógrádi járásban, elnök: Rosenbach Sándor, tagok: gr. Crony, Heno Gyula, Vincze Károly és Dr. Felsenburg Ferencz.

Az állandó sorozó bizottság tagjainak Pokorny Gusztáv elnöke alatt megmaradtak a múlt évi tagok.

A kizárított virilisi és választott bizottsági tagok a lajstrom felolvasatott és tudomásul vétetett.

Losonc városának ama intézkedése, hogy Kovács Haasper Alviná jeles nőnevelő intézetére évi 400 forintot fizetend, jóváhagyott.

Losonc városának a lakotanya építésére kért 20,000 forint kölcsönről szóló kérvénye záradékolatlik.

Pokorny Gusztáv losonci polgármester által beterjesztett szerződés, mely szerint az u. v. városi elhagyott balteltek Karlik Jánosnak 1125 forintért eladatik, jóváhagyott.

A koldulás beszüntetését tárgyzó szabályrendelet közöltetni rendeltetett.

A hivatalos pénzek kezelését szabályozó rendelet elfogadott.

Megalkottatott a nyilvános árveréseket szabályozó rendelet is. (Ezen rendeletek annak idejében általunk is közöltetni fognak.)

A feketevízi, búkvölgyi és lapujti patakok szabályozása elrendeltetett.

A Révay Árvának Okolicsányi Pál volt gyámjoknál elvezett 1440 forint követelése nézve vizsgálat rendeltetett el, vizsgáló tagokul Reményfy József, Harnos Gábor és Dessewffy Elek küldöttek ki.

N-Rombáznak nagy közleggel emeltetése tárgyában beadott kérvénye az elővizsgálatok után pártolólal felterjesztetik a belügyminiszteriumhoz.

A berkenyei malom eladása jóváhagyott.

Hűbér vállalkozó követelése elutasított.

B-Gyarmat városának a városi épületek javítási költségére kért 1000 forintos kölcsöne jóváhagyott.

B-Gyarmat város kérvénye folytán a megye magánpénztárából eddig a helybeli kisdórovónak fizetett 200 forint járuléka, ezenül a város rendelkezésére bocsátatik azon feltétellel, hogy ezen összeget a városi órda fenntartás és a szegény gyermekek neveltetési költségeire használja fel.

Nótines közleg: kovácsműhelyének eladási ügye, mint elkövetett becsület, az alispáni hivatalhoz tettett át, meg felbontással, hogy azt érdemileg intéze el.

Buglyasálynak a római körgyűléshez való csatlakozása hosszabb és élesebb vita után megengedett. Ez volt az állandó választmány javaslata is, mely a megített vizsgálatok után más határozatot nem is javaslatolt volna. A körgyűlésen élesebb fordulatot nyert az ügy, s az állandó választmány határozata ellen Seitovszky János szólalt fel, őt követte az érdekeltek: Hoffmann, Dr. Pulzsky Károly e tárgyban mondta el szűzbeszédét, rokonszenves hangon és korához képest bátran. Nem is késztet hozzá. Sajnáljuk, hogy az odiosus érdek kérdéskörében mondta el. Harnos Gábor csatlakozva bizonyos közbejött információkra, élesebb beszédet mondott az állandó választmány javaslata mellett. Seitovszky János a szónok azon állítását, mintha ő informálva lenne az ügyben, visszautasította. Reményfy József is neki tüzettedt és szokott hűvel pártolta az áll. val. javaslatát. Balázs József ügyvéd e kérdésben a Jaulus Minich és Hoffmann ezg érdekkérdését látja, s a jó közigazgatást ezen érdek miatt nem akarja kockáztatni. Huszár István ur, hogy a vita előtt vegye, még egy újabb vizsgálatot proponált. Gr. Forgách Antal, Veres Pál, Dessewffy Ottó urak az állandó választmány javaslata mellett pártoltak. A kérdés az elnöklél főispán által szavazatra bocsátatván, az állandó választmány javaslata mellett 19-en, ellen 14-en szavaztak. A bizottsági tagok közül többen ezen kérdés vitatása alatt szétváldeztek.

A közmunka 1880. évi előirányzata, mely az állandó választmány által tüzetesen vizsgáltatott meg, elfogadott. A váltási összegek a regiek maradtak (50 kr. kőzi és 2 frt 40 igás).

Ezzel kapcsolatban tárgyalatott az inségügy, s gr. Forgách Antalnak az állandó választmányban tett korrekt s nagyob szabán beszédében elmondott azon indítványa fogadtatott el, mely szerint a magtárlapból, mely e célból alakult, 20,000 forint fordítások 2000 inséges segélyezésére (Megjegyzendő, hogy az inségek száma 28000), s a jühbi 26000 inséges számára 260,000 forint segély eszközöltesse ki a kormánytól. Ezen segély kiosztására egy a főispán elnökele alatt a megyei képviselőkből és több megyei bizottsági tagokból álló küldöttség szerveztessék. A segélyezés módzatainak kivétel, elvül tüzetten ki az, hogy a folyóval tett összegek a megyei utak javítására fordítsanak, a közigazgatási bizottság ruháztatott.

Huszár István urak a megyei utakra vonatkozó indítványát törvény miatt csak a jövő számban közöljük.

Dessewffy Ottó urak azon indítványa, hogy a köfjési és szállítási munkálatok a tél alatt is fogatossításának illetve azok teljesítésére nézve a szerződések megköttesse, a közigazgatási bizottság figyelmébe fog ajánlatot.

A megyeház nygtermeinek többletmunkálatai még 1600 forint veendek igénybe. Ezen összeg iránt petítő terjesztett fel.

A megye a losonci állami gymanium segély alapjára 500 forint ajánlott fel akkép, hogy ezen alap tőke után járó 6 sziztői kamatozat, tehát 30 forint, minden évben fizetendő (Huszár István ur „a megye sparmestere” ellen szavazott a dolognak taláta, pénz hiány miatt, az előbbi megsemmisített 100 forint.)

Huszár István ur indítványozta, hogy gr. f. Széchenyi István szobrának telepítéséi ünnepélyhez díszküldöttség választassék. Indítványát, melyet hazafiai érzelmettel s emelkedett hangon mondott el, a megye bizottmánya helyszöleg fogadta, s a legnagyobb magyar emlékműnek emelése céljából a díszküldöttség megválasztása elhatározott. Ezen küldöttség elnöke: gr. Gyulky Ábrahám főispán, tagjai: az indítványozó Huszár István, Madách Károly, Komjáthy Anselm, Szontag Pál, Pulzsky Ágost, gr. Forgách Antal, Seitovszky János, Plachy Tamás, Károlyi János, Veres Pál, Dessewffy Ottó, Pokorny Gusztáv, Reményfy József, gr. Czobrián László, Sréter Alfréd, Pajor István, Beniczky Gyula, Hanzély László, Poitler Antal püspök, Harnos Gábor, Gellén István és Huszár Béla.

Bemutattattak az 1879. évi törvények.

Küldöttettek Dr. Szombati József és Dr. Traján Alajos oklevelei.

Zubovics István központi esendbiztos kérvénye, mely szerint a beállandó inség következtében történő büntények megállítására minden járás 2 esend legénynyel szaporítsassék, a közigazgatási bizottsághoz tettett át a szükséghez képest leendő intézkedés végett.

A főispán jogánál fogva Rutkay Sándor t. árvaszéki elnöklél, Huszár István és Horti Pál t. megyei aljegyzőkkel nevezt ki. Ezek közül a két utóbbi az esküt a körgyűlés színe előtt letette.

Ülés vége d. u. 1 és fél órákor.

Ebeczky Emil tanfelügyelő úr aktái.

E lapok 43. számában így olvasom a tanfelügyelő úr jelentését, melyet a nógrádmegyei közigazgatási bizottság 1879. november 12 ki ülésében tett:

„Ebeczky Emil előadja a tény, hogy Imády Károly b-gyarmati alsoperns ur nem akarja tanítani a vallást, s mult évben erre szigorú minisleri rendeletet által nasztva lett stb. Ez azav gondolan rólam volt mondva, s nyilvánosan, mert a lapokban is olvashattuk egész Nógrád. A hol pedig rólam van nyilvános szó, talán szabad nekem is a nyilvánosság terén megteítem észrevételeimet; habár a tanfelügyelő ur azt mellőztetik is írni válaszában hogy hozzáam sem a lapokban, sem máshol nem szolt.”

Miután én a közigazgatási bizottság titkosa részt nem vettem, megengedi hogy a lapudósítás után tudok. A szerkesztő ur jól értesztéseben ugyanaz sem oltam, sem jogom kételkedni.

A tudósítás szerinti a tanfelügyelő ur által előadott tény pedig merőben ellenkezik a valódi tény állással.

Köztudomásu, hogy a b-gyarmati kath. egyház összes hivatalos teendői, káplánnal együtt kettőnek vállalta nevezkedni. Azt talán boljára tanfelügyelő ur is, a multkor mondtatik után, hogy mindketten az iskolába nem mehetünk, mert akkor az egyházi és iskolai teendőket nem tudom kire hagyni. Ennek dacára annyit tény, hogy a b-gyarmati kath. egyház részéről, ez idő szerint 26. mond huszadik osztályban teljesített kath. hitoktatás. Az osztályokat egyenkint főispán által bocsátatva lennek. Ha a tanfelügyelő ur beküldi az adatokat a városban levő iskolákból, meggyőződhetik róla. Ezek után miként lehet azt mondani, hogy nem akarom tanítani a vallást? Hogy pedig en közvetlenül, vagy közvetve végzem az oktatást, gondolom nem tanfelügyelő ur fogja ellenőrizni. Vagy arra is van megbeszása?

Nem csak ily általánosságban igaztalan és sértő, mes e vad banem igaztalan volna még akkor is, ha csak azt állítanék, hogy az állami elemi iskola növekedéit nem akarom vallásoktatásban részesíteni. A tény az, hogy ezen említett iskolába is jár néhány kath. fiú, kik szűn szükségre, hogy vallási oktatásban részesüljenek. Minthogy azonban ennyi teher árnyában keves erővel bírnak; minthogy az állami elemi iskola kath. növekedéi a hittanórát szóra ugyanazon tananyagot kötelesek végezni, mint a nemzeti kath. iskola növendékei; minthogy a kath. iskolában 20-25 fiú csak átlag egy osztályra, az állami pedig átlag 10-15 is alig, ezek osztályonként együtt is megteínek hittani órá alatt; minthogy a törvény csak azt írja elő, hogy a felekezetek vallás- oktatásáról gondoskodjanak, és hogy ez oktatás nyilvános legyen, de nem azt, hogy növekedékeknek utazók járjanak; minthogy az állami iskola növendékeinek, a nemzeti iskolába jónak hitoktatásra nem járna semmi nehézséggel, mert a távolság nem nagy, sőt az állami iskola növendékeknek legnagyobb része a nemzeti isk. előtt kénytelen mindennap eluenni; minthogy végre az állami iskola a vallásoktatást jó szóval sem hooorálja, következőleg rendkívüli szolgáltatokat és utazásokat nem is követeltet: az 1879-80. iskolai élejen f. év szeptember 1 én a kath. hitoktató az áll. elemi iskola gondnokánaknak azon előterjesztést tette, hogy az állami iskola kath. növendékei járjanak ezenül a nemzeti iskolába, az odaváló növendékekkel együtt a nyilvánosan tartandó és idején (szept. 1 én) bejelentett hittani órákra. Az állami iskola gondnokága azonban f. év szeptember 15 én kelt válaszában ezt teljesíthetőnek nem találta. Ekkor az ügy-ügynök 6 emja a hittanok primasához terjesztett fel hivatalom, a nm. közoktatási-ügyi miniszeriummal való egyetértő előterjesztést. Ez a dolog jelenlegi stadiuma.

Kérdem most, kit terbel a felelősség ha az állami iskola kath. növendékei nem részesülnek hitoktatásban? Lehet-e akkor, midőn a hittanórák ki vannak tűzve, a nyilvános helyiség ki van jelezve s mindez kelti módon tudatva, — lehet-e, ismétlem, azt mondani, hogy hiányzik az akarat a hittanításra?

Vagyok bátor kerdeni azt is: ha tanfelügyelő ur adatokat akart idézni, miért nem idézte azon adatokat, melyek az egy jelen állásra vonatkoznak, nem pedig oly adatokat, melyek rég mult időkben, más körülmények között keletkeztek, s a jelen dologgal legkevesebb összefüggésben sem állanak. A tanfelügyelő urnak a „Nógrádi Lapok” 48. számában közölt adatai 1875, 76 és 77. években keletkeztek s azt bizonyítják, hogy már akkor talásgosok voltak egyházban terbel s lépéseket tettem azoknak mótányos megkönyviséért. O emja azonban jónak látta 1877. nov. 15-én — mint maga tanfelügyelő ur idézi — a tanítást elrendelni. S újra kerden, nem teljesítette-e általam 6 emja parancsa egész a jelen iskoláér kerdeztég?

Azonban ami 1877-ben súlyos teher volt, ma már elviselhetetlenné vált. 1-ór. Akkori időben az angol-kisasszonyok intézete mellett is volt egy áldozópap alkalmazva, ma ez nincs. 2-ór. 1877-ben a polgári iskola még csak két osztályból állott ma mindenki tudja, csak — ugy látszik — tanfelügyelő ur nem, hogy 5 fi s egy leányosztálylyan bir, melyek száma a következő években meg mindig emelkedni fog, tehát itt is több a teendő. 3-ór. Ez időn a nemzeti iskolán leányiskola nyitattott, itt is kell gondoskodni valásoktatásról. Mindenki beletátha, hogy ily változott körülmények közt az 1877. évi intézkedésekre hivatkoni nem lehet.

De meg ha ezen 1877. évi intézkedést vehetnők la irányadónál, akkor sem jön ki belőle az, amit tanf. ur hozzászólásaitól végre dnyeyell lehozni akar: mintha ott tartoznám az állami elemi iskola növendékeit hitoktatásban részesíteni, hol a növedékek a többi köteles tantárgyakat is tanulják, t. i. az állami iskola épületében. Olvassa el kérem tanfelügyelő ur még egyszer s figyelmelem, amit dumaga idéz és vastag betűkkel nyomtat, 6 emja tanemittelt levelebből: „Az ottani alsoperns plebárusnak azonnal szigorú köteleseggé teszem, hogy a nevezett állami népiskola oah. növedékeit a hit- és értéktanai oktatásban, a meg-

szabott órákban, részesítse." Ilyen van itt mondva, hogy ez az állami iskola épületebe tartozom járni? S taut, ur megérte mondani, hogy nem mysticál? (Uram, igazat szól, ki meg a köznevelési ügyben nagy garat hirdeti, hogy ilyen meg olyan szigorú minisiteri utasításokat kaptam, válaszában pedig a határokkal hazudtolja üzenetét s kapaszodik a bírói méltóság palástjába.

Az egészét összegezve, nem tudom ki mit ért, de én azt találok, hogy a tanfelügyelő ur vagy nem volt tájékozva az ügy felől, melyről hivatalos jelentést tett és ezikkelt, tehát nem tudta mit beszél; vagy nem akarta az ügyet úgy a tudta mit előadni s akkor az érdekes felvezetést, — mint multkor állítani s jelenleg bolizonyítani szerencsém volt — egy morális testületet, a köznevelési bizottságot, mely egy tekintélyes megyei képviselő és felvezetői akarta a köznevelést az ügyhöz nem tartozó adataival.

Ez eljárása annál sértőbb a fenntartott köznevelési bizottságra, mert meg ennek határozatát sem respektálja, pedig üzenete vitte előre az ügyet. A köznevelési bizottság ugyanis, mint ismerve van a lapokból, a nélkül, hogy tudott és tudhatott volna valamit a hitoktató előterjesztéséről, azt határozta: míg az ügy jobbra vagy balra dől, az állami elemi iskolák növendékei járjanak a nemzeti iskolába hitoktatásra. (Mely határozat csak is azt bizonyítja, hogy mások is méltányosnak találják a hitoktató eljárását). Vajon miért nem teljesíti tanfelügyelő ur e határozatot? Vajon ha én így önkénykedik, mily megnyugtatóan küldendik a kath. szülők gyermekeiket az állami iskolába, hol az ön személye miatt nem részesülhetnek hitoktatásban?

Mi végül szellendő személyeskedéseit illeti, azt hiszem a közönség fogja osztani územetet, hogy azokat válaszra nem méltatlom. Annak méltó díja, minden méltó ember részéről a megvetés. Csak arra vagyok bátor figyelmeztetve, hogy a folség és kormányt valóban egy államhivatalnoknak, mintha érdemtelennel osztogatna kitüntetések, sokkal inkább nevezhető vakmerő stoliditásnak, minthogy az királyilag adományozott czimennel élék. Én nem fenyegetődzöm ugyan, mint ön, hogy miképen tudna önnel az állam előbbi, hanem mindenesetre nagy ánsfelelőségnek és vakmerőségnek tartom, midőn a szolgál urának tettelt bírálja.

Mindezekre vonatkozólag eszembe jutnak Cicero-nak szavai: „Contumacious est ipse contentus.”

Loránd István Károly.

Még egyszer a papokról.

— Vízonzással Bodnár István urak. —

Figyelemmel s mondhatom lelki élvezettel olvastam Bodnár István urak „Válaszát” azon-cikkemre, melyet a papokról megerezett „Elmélkedései” alkalmából írtam.

Bár véleményeink sokban eltérnek egymástól, meg kell engednem, hogy előadásában van sok nyugodtság és tartalmasság. Azokban van érzékenykedés is, értesésem vére azt, a mi nem egyéb, mint állításnak „ad absurdum reducálása”, mely logikai folyamat az irályban az insuiat sőt sarcassumt sokkta eredményezi.

De a személyt nem bántottam.

Egyetlenegy tétel van cikkemben, mely egyenes személye ellen irányzottan tekintetű, és ez az, midőn állítottam, hogy „okos ember létere halgaságot hadar össze, midőn az előtte ismeretlen terre lép.” Tehát itt kétségbe vontam az egyházi téren való jár-tasságot, bizonyítva, hogy az ő eszméje — a papok felett gyakorlandó közigazgatási felügyeletről — merő képtelenség.

No, és ezt az állítást most is kockáztatnom, dacára újabb fejtegetéseimnek, melyekben sok a kérdéssel szorosan össze nem függó tárgyat illeti fel.

Nem akarok az általam gúncolt hibába esni, s nem követem ezikkertő arra a térre, mely előttem ismeretlen. Én nem politizálok.

De az ellen igen is a vallás nevében tiltakoznom kell, midőn valaki a napi politika érdekében az egyházat és annak lelkesét lerántani iparkodik. Igen! ha érzékenykedni akarnék, én adhatnám a sértett fél szerepét, midőn ön, uram a lapok 44-ik számában a papok arcába vágja a vádat, hogy azok a pübért behajlítón és lakmározáson kívül más foglalkozást alig ismernek; hogy a nép erkölcsi súlydőlésnek „első sorban” mi, papok vagyunk okai; hogy közölünk „kevesen” töltik be hivatalukat „csak félig-meddig is”; hogy mi vagyunk „többnyire” okai az iskolák elhagyatottságának; hogy mi a népszerűlés szent ügyét nem szeretjük stb. és hogy emélfogva (s ezt újabban a 46-ik számban ismétli) szigorú közigazgatási felügyelet alá kell vettetniük, mely szerint a (nem mondja, melyik) közigazgatási közeg majd classificalná a papokat „derék papokra” és „rossz erkölcsű papokra”; amazokat aztán alkalmasint a közigazgatási bizottság vagy megyei közgyűlés ajánlataira promoveálnák, emezeket pedig egyszerűen feloldásra vonnák s breviter elcsapnák, mert hiszen — ugymond — „a polgárok erkölcsi soga nem lehet közönség az államra nézve”.

Tehát ott vagyunk ismét a kátyuban.

Miután ily végtelen elfogultsággal szemben a további argumentáció ezelőre nem vezetne, szerítkozom csupán a „N. L.” 46-ik számában közölt egy-két tétel közt fenforgó ellentmondásokra.

A vallásos meggyőződést nem érintem, mert ez a szentek szejte, mely előtt az ellenkező meggyőződésnek is meg kell hajolnia. De az egyház és papok felállított tételekhez lehet hozzászólni. És itt nagyon örülök, hogy B. I. ur elfogadja az én definícióm a keresztényen egyháztól, mely szerint az: az eszményi társadalom, (vagyis bibliai nyelven szólva) az isten országga megvalósítására irányzott vállalkozási életközösség. Összhangosítja, hogy Krisztus nyitlan hirdeté, miszerint az ő országga nem földi, vagyis nem a világ szerinti. Tehát a hitűt nem kell övezszavarni. „A gondolkodó és nem-mén érző ember — ugymond — a li szereti a szabadságot és emberi méltósága tudatával bír, a végtelenségig fog küzdeni az egyházak függetlenségéért.” — így hevül. Sőt: maga részéről igéri, mondva: „Küzdési fogok az egyházak függetlenségéért, javainak sérthetlenségéért: mert azoknak jogosan csak az autonoma egyház rendelkezhetik.” (Tudom, hogy sándit: de hiszen „az egyház javait” senki nem akarja bántani mindánk). Legfőbb fokra emelkedik felkesztése, midőn mondja: „Tiltakozom az ellen, hogy valaha papjainkat az állam izesse, mert akkor annak zsoldosi léteének s nem hírdetnek szabadon a jogegyenlőséget, melyet-fogva a Krisztus egyházában a király és koldus közt nincs különbség.”

Igazán felséges igazság!

De hogyan veszi ki magát az egyház és lelkeszének ezen tenven hangzottatott függetlensége, ha — ugyancsak szerinte — a közigazgatás „tartozik” megfigyelni, miként oldja meg a főfontosságú egyházi közeg a „magas” feladatát; ha a közigazgatás közeg tartozik jelentést tenni a „derék papokról”, valamint a „rossz erkölcsűekről” is... Ha tehát az autonoma egyház, és a törvényes egyházi felsőbbség jogait és kötelességeit a megyei közigazgatás ekkép csúfalklja és a maga részére occupálja, és ha a lelkesek „megjutalmazásának” és „elmozdításának” gondjait ekkép magára veszi a megyei közigazgatás, melynek közgei közül némelyek örömmel olvassák ki B. I. ur idézett cikkéből e szavakat, hogy „a keresztényen egyházban kiki a maga papja, s minden ember kebele a bennünk lakozó szentlélek temploma”, s hozzá teszik: tehát minék nekem a pap, minék nekem a templom!

Igen is, van az idézett szavaknak mely értelme: de a religio téren járattanak az lépten nyomon felértek a felszámagorazzák. Inne, B. I. ur még azt is kétségbe vonja, hogy a pap az egyház képviselője volna. „Mert az egyház — ugymond — a bivek egyeteme, melyet megbizás nélkül senki sem képviselhet.” Hát a papi hivatal megbizás nélkül való volna? Apróság jón érre Imády Károlynak, a lovagnak (kérem!) a 47-ik számban közöltet nyilatkozata, ki szintén tagadja, hogy ő egyháznak képviselője volna. De milyen szempontból? Tessék megolvasni. Önem „képvisele” — ugymond — de „rector ecclesiae e.” Ámha ez jobban tetszik, tessék elfogadni!

Igazán furesán van B. I. ur azzal a pappal. Nem tudja, hova tenni. Miután azt az elemi iskolába nem dughatja, kabátjában nem boríthatja, az állam zsoldjába át nem eresztheti, az egyház elén nem térheti, s egészen el nem ejtheti: hát legalább a vármegye zsold asztalára cipelheti, hogy ott aztán izesse szerint kiki eszokolhasa vagy rugdalhasa. Köszönjük szépen az ilyen szabadságot és függetlenséget, de nem kérünk belőle. Maradunk mi csak isten szolgái, s isten országga munkásai; ezt a földi országot pedig hagyjuk a politikusoknak; azok — fájjalom — legjobban értenek hozzá, hogyan kell azt... fölkretni.

Gut Mihály.

Irodalom.

„Az ember művelődés története, írta P. Szathmáry Károly”. Ma vettük a 3. 4. és 5. füzetet Tetty Nándor és társa emó irodalmunknak eskis becsültetere való vállalatnak. Míg az első két füzet az ember előtti kort, az emberi műveltség első nyomait, s az ő-ember fejlődését a kő, bronz és vaskorszakba, valamint az emberi társadalom létrejöttét, a vallásos fogalmak, az írás és művészet létrejöttét tárja elénk, a 3-ik füzet az őskor irodalmának felsorolásánál kezdi a korszakot: s megkezdí a tulajdonképeni tárgy leírását az „őskori művelődés történetét”. Szerző a korszakot igen helyesen két füzetre osztja: a keleti műveltség és a két klasszikus nemzet, a görög és római korára. Az előtűnik fekvő 5 füzetben csupán az előbbi korszakban szereplő főem-zetek művelődés fejlődése talál helyet, az indusok, továbbá a kínai, assyr, babiloniméd, perzsa, zsidó, plónici és szírjai népek, míg a korszak főnemzete az aegpti csak ezután kerül sorra. Összmmel constaltájuk,

hogy végre iród. munkában is akadót mó, melyben o tárgyat illetőleg szatatos és alapos tájékozást találhat közönségünk, anélkül, hogy hossz-as tanulmányba volna kénytelen becsajtkanni, mert Szathmáry művének tán épen az főerdege, hogy rövid forma mellett érdekes és közérthető modorban nyújtja mindazt, mit minden méltó, (de nem szaktudós) embernek tudnia kell. Szerző új világot tár fel előttünk, midőn a keleti né-pekek nagy fejlettségét mutatja os, a kiadók pedig nem csak egy érdemet viték ki maguknak, midőn minden lapon a világtudalom legjavából választott képek-kel értelmezik a szöveget.

Petőfi Sándor életrajza. Több hazai lapban Petőfinek Balás Sándortól állított regény alakban megjelenendő életrajzára vonatkozólag közölt hírt Melcher Vilmos kiadó kérelmére következőleg igazítjuk ki. A nevezett kiadó ama eszménynek valótlansága végett, hogy a magyar olvasó közönség részére a nemzet ked-vencez költőjének ismeretű a igazságú életrajzt vonzó ugyan, de nem regényes képmutatás alakban írasa meg, nem Balás Sándort, hanem Ádor Aurét nyerte meg, kinek írói neve a feladat kielégítő megoldására nézve teljes biztosítékot nyújt. Továbbá ez életrajz nem fűze-tekben, hanem 1850. január elejétől kezdve a már nagy olvasó közönség kezébe fordó „Képes Csáládi Lapokban” közölhetik, és csak aztán fog külön leony-mában megjelenni.

Új zeneművek. Taborszky és Parsch zeneméke-reskedésében Budapestben megjelent: 2 ik ábránd mag-yar dalok felte: 1. Befűtta az utat a hó Allaga Gézától. 2. Hó he szennyes ez a maga kendője. 3. Sötét az ej. 4. Széke legény piros barna leány, szon-gora kislellet hegedőre szerze Huber Károly. Ára 1 ftt 50 kr. Épen most jelentek meg Győri Vilmos „Nó-tás Kút” című népszimfóniának Szentirmay Elemér által szerzett a nagy tetszéssel fogadott összes dalai: 1. Felesk mádr. 2. Egészűn két 3. Ném. 4. A szegény Mária nőja. 5. Alkonyatkor. 6. Száldogál a feleke. 7. Azt kérdezte 8. Akármennyi csillag ragyog az égen. 9. Szalmakazal beázott. 10. Az anyám arra ker. 11. Bűn, bű, bű... 12. Hullámos zold búsába (Pityulaty nő). Ennekhangra zongorakísérettel vagy zongorára külön. Ára 1 ftt 60 kr.

Hírek.

Személyi hír. Gr. Gyűrűk Ábrahám főispán f. hó 9 én este 11 órakor jött a székvarosba, hol f. hó 13 káig tartott.

A város kerest országos jótékony obegylet b. gyarmati főek egylete deczember 9-én Kövy Tivadar-nál elnök lakásán választmányi ülést tartott, melyen a csaknem teljes számmal megjelent val. trbbl-gyek több igen fontos határozatot hoztak. Mindenek-előtt az együletnek helybeli és vidéki tagok aláírása általi terjesztése végett új ívek becsajtkának ki. — A beállott szokatlan mostoha idő folytán pedig a hely-beli teljesén vagyontalan árvaoknak ruhákak való ellátása és a nem kolduló, de teljesen elhagyottat ágynevelést bízi szegények meggyezése végett külön gyűjtés megindítását határozta el, e végett 3 iv be-csajtkott ki s a gyűjtéssel párhuzant Sémethy Kálmán és Desswif Elekné, Melicher Ferencné és Harnos Gáborné, Weisz Davidné és Kohn Farkasné örmölgyek kértettek fel, kik is az ép e héten tartott megye bizottsági gyűlést felhasználva s a főispán 6 mla gr. Gyűrűk Ábrahám úr által pártfogolva, — továbbá a helybeli pénzintézetek és több magános jótévedő által is támogatva, már eddig is igen szép eredményt értek el. A ruhák és egyéb segély eszközök bevasárlásával az elnök 6 ngán kívül Fridercky La-josné, Geyu Jánosné, Weisz Salamonné és Heintzer Otóné örmölgy 6 ngán hírtattak meg, s előny nyújtandó oly kereskedőknél, kik az egylet tagjai; viszont ezek részéről nagyobb érdeklődés reméltetvén a bevasárlásuknál. A bizottsának legközebb karácsony atéig meg kell történni. A város hatósága eddig 17 segély-zendő árvát jelentett be, de ezek száma kiegészítendő lesz. — Végül az együletnek a budapesti központi vá-lasztmányának képviseletére egyhangúlag Jecsenzsky Danóné örmölgy 6 nga választott meg. A jövő vá-lasztmányi ülés ma vasárnap délutáni 3 órakor tartatik.

Számonkötőzések tartottak f. hó 10-én a főispán úr által, melyen a járási fő és segédszolgabírák tevékenysége vételett szigorú vizsgálat alá A szolgabírák, Harivich Ferencné (ki betegsége miatt nem jelenbott meg) és Kemény Károlyt kivéve, mind megjelentek o nem csak egy strapietóra. Összmmel constaltatjuk, hogy a szolgabíró urak egy kettő kivételével mind-nyaján szép tevékenységet és szép szorgalmat mutat-tak be. A főispán úr mint haljk meg volt elégedve a szolgabíró urak tevékenységével, bár nem késett egyik vastagabb szolgabíró megjegyezni: „jó kedve volt az örmölgyek.”

Gyászhir. Gonda Károly székényi kir. járásbíró tevékeny életének 60 éves korában f. hó 10-én este jobblétre szerendit. — Markbreiter Lajos, egy efeleddi kőltő, ki magyar születése dacára a német lanot pengette, f. hó 12 én reggeli 7 órakor mult ki B. Gyarmaton. Élete a sok szenvedett testi bajok miatt szűlt el. Fiaitálabb korban termékeny író volt; munkássá-gáról és életéről több morzaunatról a jövő számban bővebben emlékeztünk meg. Béko porair!

Balogh Károly zenésznek rozonyói vendég szerep-léséről így ír a „Rozonyói Híradó”. Tépnapelőtt este a helybeli társasági-egylet játéktérében Balogh Károly b. gyarmati zenekar vezető és ársulata „nagy quartet

